

מסורת הש"ס

(א) וַיֵּרָא חֹמֶי' סְהַרְהָדִי עַו: ד"ה סמוך לפסוק ויכר', (ב) [תוספתא: פ"ט], (ג) [ולקמן פא: בכורות מ: מולין קלג:], (ד) שנועות מ"ח, (ה) [ולקמן ד: ז"ק ל: ערכין ז:], (ו) [ז"ב קטו:], (ז) [שבת ל: וע"ג, ח: ז"ל דכגל: לו' תנאיר', (ט) מכלל עד סוף העמק ממוס' רביע שמנון,

תוספות רי"ד

תוספות רי"ד

מפקא וכר'. בהא ליכא למיחש דבמקום שאין כותבין כתובה עסקינן אלא על תנאי ב"ד סומכין וכו"כ פורעה וכותבין לו שובר אבל במקום שכותבין ואומר' אבדה כתובתי לפולס לא גביא עד דקרענ' לה ושמואל אמר אף במקום שכותבין כתובה וכגון שהביאה ראייה שאבותה אבל בלא ראייה אינה גובה שאין כותבין שובר ופי' המורה ש"מ כי"ש ופלוגתא היא בב"ב וקויל' חוליד אין כי"ש לפי שמצא שומר שוברו מן העכברים וגם ריי ז"ל כתב הא מתי' אוקמי' שמואל במקום שא"כ והל' כוחיה וכן פסק גם רי"ח ז"ל ואינו ג"ל דהא בגט פשוט פסקין הל' כי"ש ואמרי' ההם ולא היא אפילו אכולה נמי כותבין וכי' עד מקריק' לה אביא ואלא מ"מ [כי"ש] אבד שוברי של זה יאכל הלה וחיי' א"ל רבא אין עבד לזה לאיש מלוה ורב ושמואל

הוא דס"ל שאין כי"ש לפי מה דסביר אינהו מוקימין א"ר כהן בשמקום שכותבין כתובה בין במקום שאין כותבין גט גובה עיקר כתובה ותוספת. פי' דקסבר רב דוקא מ"מ שהן תנאי ב"ד גובה בלא כתובה ולא מצי למטען פריעאי אבל תוספת דלא הוי תנאי ב"ד אינה גובה בלא כתובה דמצי למטען פריעאי וגובה דקמני' מתי' עיקר קאמר ולא תוספת וכי' מפקא כתובה בלא גט תוספת גובה ולא עיקר דחיישינן שמא גבאוו צ"פ הגט ואין הבעל צריך שובר דאין לחוש פגיעה לכלום ושמואל פליג עליה וכתב דבגט גובה הכל אפי' תוספת דכתובתה דמיא לכל מילי ובמקום שיש להם מתנה ידוע לכל הגשים כמה הוי התוספת גובה התוספת בלא כתובה וקו"ל הל' כשמואל בריני תנאי' גובה בלא כתובה כרבי טרפון דאמר לעיל (דף פד.) מי שמת והניח מלוה או פקדון ציד אחריס ר' טרפון אומר יתן לכושל שזהו מיהו ק"ק לאיכא דאמרי דמסיק שמע מינה מה שגבה לא גבה היכי שמע מינה דלמא מתני' במקרקעי דלכוילי עלמא לא גבה: **בד"א קתני אם קדמה שניה ותפסה אין מוציאין מידה מבבב' ב'**. תימה לי אדרבה אימא איפכא מדלא קתני קדמה שניה ותפסה אינ מוציאין מידה ואומר רבי דטפי' הו"ל למיתני אין מוציאין כדי שלא נעשה לפרש קודמת לגמרי דומיא דסיפא: **הא**

אם גט קודם לכתובה. הרי כתב לה כתובה שנית כשהחזירה: **במתני' כמנכסה קיימת.** שכתב לה כשהוא קטן ולגבי גר כתובה שכתב לה בהיותו עובד כוכבים: **גב' אלא מנה מאסיס.** שהן תנאי צ"ד דלילו בשטר לא גביא דחספא בעלמא הוא: **חידשו.** קטן משהגדיל וגר משתגייר אם הוסיפו כלום על כתובה ראשונה: **מה שחידשו.** וקא סלקא דעתין מה שחידשו על מנה מאתים: **אף מה שחידשו.** על תוספת ראשונה: **אכונה מילתא.** על כל הכתוב בשטר כתובה: **הדרן עלך הכותב**

תוספות רי"ד

מי שהיה נשוי. יורשי הראשונה. אם מתו נשוי ואחרי עד שלא הספיקו לגבות: **נשא ראשונה ומסה.** צחייו נשא שניה ומת הוא ויורשי הראשונה צאין ותובעין כתובת צנין דכרין כמו ששנינו (לעיל דף נג:) צנין דכרין דהיווין ליכי מינאי כו' או רוצים לחלוק ירושת אביהם: **שניה ויורשיה קודמין.** שהיא בעלת חוב אצל ראשונים צאין לרש את אביהן דהא אינון ירתון מנן לפיכך פורעין את החוב תחילה והשאר ירושה: **גב' קדמני לשנא דקודמין ולא קניי כו'.** ועל כרחק שאינם שם אלא כדי כתובה אחת קאמר דאי לא מאי נפקא מינה דקודמת: **ש"מ.** קודמת לכתמילה אצל אם קדמה שניה ותפסה לא מפקינן מינה: **לגמרי.** שאין לשניה כלום: **דיסנן בן קודם צני.** ועל כרחק קודם לגמרי הוא: **אוקמי' דבעי למיתני סיפא שניה ויורשיה לשנא דקודמין ולא שייך למיתני זה אם קדמו ותפסו אין מוציאין מידם דהא ודאי מוציאין אם תפסו והחזיקו בקרקע דהא נכסי אישתעבדו לשטר דבעל חוב: מנה**

הכותב לאשתו פרק תשיעי כתובות

לא שנו אלא מנה ומאתים ב'. וא"ת א"כ מאי קמ"ל מתני' שעל מנת כן קיימה אפי' לא כתב לה מעולם יש לה כתובה וליכא למימר דלשמועין דטרפא ממשעבדי אע"ג דלית ליה קלא להאי שטרא והא על כרחק לא גביא ממשעבדי דמוקדם הוא ולמאי לטרוף לקוחות מה שמכר קודם שנתגיירה ואפוטרופוס קודם שהגדיל אע"ג **ה'** דכשגדלה או נתגיירה כבר היא בעולה אפי' הכי יש לה כתובה מאתים שעל מנת כן קיימה שהיא עכשיו כחלת נישואיה: **הדרן עלך הכותב**

י' מי שהיה. מדקמני הראשונה קודמת מכלל דאי קדמה שניה ותפסה לא מפקינן מינה. אע"ג דנסיפא קמני קודמין לירישי ראשונה והתם אפי' קדמו יורשי ראשו' ותפסו מפקינן מיניהו דמשמע בסמוך דפשיטא ליה להש"ס דמוציאין מידה הואו ניחא דליכא למימר דליידי דמני רישא קודמין מנא נמי צסיפא קודמין: **שמוע מינה בעל חוב מאוחר שקדם וגבה מה שגבה גבה.** תימה מה סברא היא זו דלא יא' בעל חוב אלא כלוקח דמלוקח גופיה קטריף בעל חוב ראשון ומירך רשע'ו דבעל חוב מאוחר עדיף מלוקח שלא תנעול דלת בפני לוויין וכן לכתובת אשה משום חינא וכי תימא אי מה שגבה גבה איכא נעילת דלת מצע"ח הראשון לא היא הואיל ויכול לקדוש לא ימנע מלהלוות אצל אי מה שגבה לא גבה איכא נעילת דלת שמפסק צע"ח מאוחר לגמרי אע"ג דצריש פרק שני דערכין (דף י:) אמרינן היו צידו ה' סלעים ואמר ערכי עלי וחזר ואמר ערכי עלי ונתן ד' לשניה ואחת לראשונה יא' ידי שמיאן מאי טעמא בעל חוב מאוחר שקדם וגבה מה שגבה גבה פי' דכשתנן ד' לשניה היינו כפי אשר תשיג ידו שלא היה יכול ליתן החמישית לערך שניה לפי שהיה משועבד לראשונה וכשתנן אחת

לראשונה נמי יא' משום דהיינו נמי כפי אשר תשיג ידו שלא היה לו יותר שכבר נתן לשניה ומה שגבה גבה וה"ה אחת לשניה וארבע לראשונה ומי"מ חזינן התם דלמרי' צע"ח מאוחר שקדם וגבה מה שגבה גבה אע"ג דלא שייך התם נעילת דלת ולקמן פריך לה רי"ח אהא דמסקי' בשילהי פירקין דמה שגבה לא גבה לכו"ע והתם אמרינן מה שגבה גבה ומירך דגבי הקדש ודאי מה שגבה גבה דאין לחוש הואיל והכל הקדש עוד תירך דהתם במטלטלין לפיכך מה שגבה גבה אצל במקרקעי מה שגבה לא גבה והא דלמרי בשילהי המניח את הכד (ז"ק דף לג:) ושם קדמו צעלי חצות והגביהו צין חז עד שלא היוק צין היוק עד שלא חז לא עשו ולא כלום ופריך שצלמא היוק עד שלא חז צדמיו קדמו אלא חז עד שלא היוק בעל חוב קדם ואפי' היוק עד שלא חז נמי בעל חוב קדים וגבה ש"מ בעל חוב מאוחר שקדם וגבה מה שגבה לא גבה אע"ג דהתם במטלטלי מייירי לא קשיא מידי דשור תם שמויק במקרקעי דמי כדלמר התם דלית ליה קלא כיון דנגח תורא נגחנא קרו ליה וכענין זה היה רגיל רבינו תם לפרש שמע מינה מה שגבה גבה ממטלטלי דלכל הפחות במטלטלי אית לן לאוקמא ומוקמינן מתניתין כר"מ דלמר מטלטלי משמעבדי לכתובה והא דמתמה עלה הש"ס דמסיק נמי שמע מינה מה שגבה לא גבה היינו נמי ככתובה דוקא וצבעל חוב דלדעתא דהני לא נחית לקנות שעבדא אצל במטלטלין כלוקח דלדעתא דהני מטלטלי נחת דינא הוא דלמרינן דאין יכול להוציא מידם והא דבעו לאסוקי נמי לקמן פלוגתא דבן ננס ורצנן צבעל חוב מאוחר שקדם וגבה הוי נמי במטלטלי אצל במקרקעי לא לימא שום תנא מה שגבה גבה וצריכא למימר השתא דהא דלמר לקמן לכוילי עלמא מה שגבה לא גבה וצערקין מסיק מה שגבה גבה הקדש שאני דלא מא' לשנויי משום דצערקין מטלטלין משום דלקמן נמי במטלטלי איירי דצפירשנו ועוד יש לומר דצערקין מלוה על פה הלכך מה שגבה גבה וקסבר מלוה הכתובה בתורה לאו ככתובה צשטר דמיא וחזר רבינו תם מתירין זה דלרבי מאיר גופיה מטלטלי דיתמי לא משמעבדי לכתובה כמו שהוכחתי בשילהי האשה שנפלו (לעיל פא: ד"ה ר"מ) ומפרש ר"מ הך סוגיא במקרקעי וה"ק ש"מ מה שגבה גבה ולמאי הך סתמא כען ננס דמסיק שמואל לקמן דפלוגתייהו צבעל חוב מאוחר שגבה ואע"ג דטריף מן הלקוחות בעל חוב שאני דצפירשנו לעיל כדי שלא תנעול דלת ולי נראה כמירואו הראשון דצמטלטלי איירי הכא ולמאי כרבי טרפון דאמר לעיל (דף פד.) מי שמת והניח מלוה או פקדון ציד אחריס ר' טרפון אומר יתן לכושל שזהו מיהו מיהו ק"ק לאיכא דאמרי דמסיק שמע מינה מה שגבה לא גבה היכי שמע מינה דלמא מתני' במקרקעי דלכוילי עלמא לא גבה: **בד"א קתני אם קדמה שניה ותפסה אין מוציאין מידה מבבב' ב'**. תימה לי אדרבה אימא איפכא מדלא קתני קדמה שניה ותפסה אינ מוציאין מידה ואומר רבי דטפי' הו"ל למיתני אין מוציאין כדי שלא נעשה לפרש קודמת לגמרי דומיא דסיפא: **הא**

היתה עמו. ודוקא אם כתב קודם בקטנותו אבל אם כנסה בקטנותו ולא כתב לה עכשיו כשהגדיל וקיימה אין לה אלא מנה כבעולה שא"ל כאן ע"ד כתובה הא' קיימה שהרי לא כתב לה: גר שנתגייר אשתו עמו כגון עובד כוכבים שנשא בת ישראל ובינותיו כתב לה כתובה ועכשיו נתגייר וקיימה ככותבה קיימת ואפי"ו שכל מה שכתב לה בגינותו אינו כלום שע"מ כן קיימה ואם לא כתב לה כתובה בגינותו עכשיו כשנתגייר ומקיימה א"ל אלא מנה כבעולה ודוקא אם נשא בת ישראל שהיא בת כתובה אמרי' ככותבה קיימת שע"מ כן קיימה אבל אם נשא עובדת כוכבים בגינותו וכתב לה כתובה ונתגיירו שניהן אין לה כתובה אלא מנה שאין כתובה לעובדת כוכבים וכל מ"ש לה בגינותו הכל הוא בטל: ב' כתובות וגט א' אינה גובה אלא כתובה אחת אלאמא אי בעי בהאי גביא א"ב בהאי גביא. פי' לא קתני אין לה [אלא] כתובה אחורונה אלא אינה גובה אלא א' ומשמע באיזה שתחפץ תגבה או בא' או בב' לימא תהוי תיובתא דרי"ד דאמר ר"נ ב' שטרות היוצאין בזה אחר זה בטל שני את הראשון כגון ב' שטרי מכר או ב' שטרי מתנה יוצאין על שדה א' בוא"ז בטל שא"ה. פי' ואינו טורף אלא מזמן ב' דכיון דכתב ליה לשטרא בתרא אחולי' לשיעבודי' דקמא דראקמרי' בפ' נערה שנחתתה. והמורה פי' שני שטרות על הלוואה או על ער מכר א'. ואינו ג"ל דאי בשטרא הלוואה גובה וחזר וגובה דשמא לוה וחזר ולוה ולא מיתרקמא אלא בשטרי מכר או מתנה על שדה א': ולאוי מי איחמר עלה אמר ר"פ

צ.

עין משפט
נר מצוה

עא א ב ג מיי פ"א מה' אשתו הלכה ז טו"ע א"ע כ"י סו סעף יא':

ד מ"י פ"ט שם הל' ט סמג עשין מה ולחין פא טו"ע א"ע כ"י קרא סעף יא':

ב ה מיי שם הל' ז טו"ע שם סעף ח:

תוספות רי"ד

תוספות רי"ד (המשך)

ובפרק האומר בקידושין: **מתני'** שני גיטין ושתי כתובות גובה ב' כתובות **ב'** כתובות וגט א' או כתובה וב' גיטין או כתובה וגט ומיתה אינה גובה אלא כתובה א' שהגמיש את האשה ומחזירה ע"מ כתובה הראשונה הוא אביו ככותבה קיימת שע"מ כן קיימה גר שנתגייר ואשתו עמו ככותבה קיימת שע"מ כן קיימה. פי' ב' גיטין וב' כתובות זמן כתובה א' קודם לזמן גט א' וזמן כתובה ב' קודם לזמן גט כתובה ב' שנסה בשנה א' וכתב לה כתובתה וגירשה בשנה ז' וכתב לה גיטא ובשנה ג' החזירה וכתב לה כתובה ובשנה ד' גירשה וכתב לה גיטא ובהה ב' כתובות א' של נשואי א' וא' של נשואי ב' שכיין של נשואי ב' שכתב לה כתובה והחזירה וכתב לה כתובה וגובה ע"י כתובה ב' שלא ע"מ כתובה הא' החזירה. ב' כתובות זו אחר זו וגט א' אינה גובה אלא כתובה א' שאין כאן אלא נשואי אה' ומה שבי' לה ב' כתובות לא שגבה מהן אלא שגבה באיזה שתרצה או בא' או בב' דראמרי' לקמן וכן נמי כתובה וב' גיטין אחר זה כגון שנסכה בשנה אה' וכתב לה כתובה וב' גירשה ובג' כנסה ולא כתב לה כתובה וכו'ביעית גירשה אין לה אלא כתובה א' כיון שבשפעה שהחזירה לא כתב לה כתובה ע"ד הא' החזירה וכן כתובה וגט ומיתה שקדמה לכתובה לגט אין לה אלא כתובה א' והא פשוט וכדי נסבא. שהמגרש את האשה ע"מ כתובה הא' החזירה. זה עונה על כתובה וב' גיטין שאע"פ שיש כאן ב' נישואין כיון שבנשואה הב' לא כתב לה כתובה ע"מ ב' החזירה קטן שמיאן אביו וכתב לו כתובה בעודו קטן והגדיל ככותבה קיימת שע"מ כן קיימה ולי"א שיש שאין מוציאין קטן כלום גם מ"ש לה בעודו קטן אינו כלום ועכשיו כשהגדיל והיא תחתיו ה"ל ככונס את הבעולה שאין לה אלא מנה אלא אמרי' כיון שכתב מאתים בעודו קטן עכשיו כשהגדיל וקיימה ע"מ אותה הכתובה קיימה ודוקא אם הגדיל אבל אם מת בעודו קטן אין לה כלום שאין נשואי קטן נשואין ואין כתובתו כתובה ומפוטרה בעלמא

היתה עמו. ודוקא אם כתב קודם בקטנותו אבל אם כנסה בקטנותו ולא כתב לה עכשיו כשהגדיל וקיימה אין לה אלא מנה כבעולה שא"ל כאן ע"ד כתובה הא' קיימה שהרי לא כתב לה: גר שנתגייר אשתו עמו כגון עובד כוכבים שנשא בת ישראל ובינותיו כתב לה כתובה ועכשיו נתגייר וקיימה ככותבה קיימת ואפי"ו שכל מה שכתב לה בגינותו אינו כלום שע"מ כן קיימה ואם לא כתב לה כתובה בגינותו עכשיו כשנתגייר ומקיימה א"ל אלא מנה כבעולה ודוקא אם נשא בת ישראל שהיא בת כתובה אמרי' ככותבה קיימת שע"מ כן קיימה אבל אם נשא עובדת כוכבים בגינותו וכתב לה כתובה ונתגיירו שניהן אין לה כתובה אלא מנה שאין כתובה לעובדת כוכבים וכל מ"ש לה בגינותו הכל הוא בטל: ב' כתובות וגט א' אינה גובה אלא כתובה אחת אלאמא אי בעי בהאי גביא א"ב בהאי גביא. פי' לא קתני אין לה [אלא] כתובה אחורונה אלא אינה גובה אלא א' ומשמע באיזה שתחפץ תגבה או בא' או בב' לימא תהוי תיובתא דרי"ד דאמר ר"נ ב' שטרות היוצאין בזה אחר זה בטל שני את הראשון כגון ב' שטרי מכר או ב' שטרי מתנה יוצאין על שדה א' בוא"ז בטל שא"ה. פי' ואינו טורף אלא מזמן ב' דכיון דכתב ליה לשטרא בתרא אחולי' לשיעבודי' דקמא דראקמרי' בפ' נערה שנחתתה. והמורה פי' שני שטרות על הלוואה או על ער מכר א'. ואינו ג"ל דאי בשטרא הלוואה גובה וחזר וגובה דשמא לוה וחזר ולוה ולא מיתרקמא אלא בשטרי מכר או מתנה על שדה א': ולאוי מי איחמר עלה אמר ר"פ